

**Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут педагогічної освіти, соціальної роботи і
мистецтва**

Кафедра дошкільної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми дошкільної освіти

Освітня програма «Дошкільна та початкова освіта»
Спеціальність 012 Дошкільна освіта
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

м. Черкаси – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Актуальні проблеми дошкільної освіти
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Викладач (-і)	Гнезділова Кіра Миколаївна
E-mail викладача	kiragnez@gmail.com
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Курс орієнтований на ознайомлення магістрантів з актуальними проблемами у галузі дошкільної освіти, формування у них необхідних компетентностей (фахових і загальних), що сприятимуть у майбутній професійній діяльності розв'язувати нестандартні ситуації, проводити дослідження, спрямовані на вдосконалення освітнього процесу, вибору інноваційних підходів в управлінні освітнім процесом і закладом дошкільної освіти у цілому.</p> <p>Навчальний матеріал дисципліни «Актуальні проблеми дошкільної освіти» ґрунтується на класичних та сучасних наукових дослідженнях у галузі дошкільної освіти, методики навчання дошкільної педагогіки та є складовою частиною дисциплін циклу дисциплін професійної підготовки.</p> <p>Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми дошкільної освіти» органічно поєднується з наступними дисциплінами: загальна педагогіка, дошкільна педагогіка, методологія та організація наукових досліджень.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання дисципліни «Актуальні проблеми дошкільної освіти» полягає у формуванні необхідних компетентностей магістрантів вирішувати наукові і практико-орієнтовані питання у галузі дошкільної освіти.</p> <p>Цілі: магістранти наприкінці вивчення дисципліни мають: демонструвати знання з основних напрямів досліджень у галузі дошкільної освіти; визначати актуальні проблеми виховання і навчання дітей дошкільного віку та накреслювати можливі шляхи їх вирішення; розуміти сутність проблем у сучасній дошкільній освіті; здатність до осмислення теорії і практики виховання в умовах сім'ї та закладів дошкільної освіти; аналізувати наукові праці з конкретної проблеми у дошкільній освіті; систематизувати результати проведеного дослідження з проблеми у дошкільній освіті і презентувати їх.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>ПРН 1.1. Володіти законодавчою базою щодо завдань, цілей, принципів, засад функціонування дошкільної та вищої освіти в Україні. Називати міжнародні та законодавчі акти України в галузі охорони дитинства про захист прав дітей та забезпечення їх повноцінного розвитку.</p> <p>ПРН 1.2. Знати нормативно-правові документи, що регламентують діяльність ЗДО, ЗВО; напрями діяльності (адміністративна, методична, контролююча, проектна, освітня, виховна, фінансово-господарська тощо) вихователя, директора (завідувача) ЗДО, викладача, їх функціональні обов'язки; права і обов'язки суб'єктів освітнього процесу ЗДО; обсяг і функції роботи вихователя, викладача та інших працівників ЗДО, ЗВО; принципи адміністрування та управління; умови і передумови функціонування ЗДО.</p> <p>ПРН 1.3. Знати сучасні концепції, завдання, зміст, методи, організаційні форми і засоби дошкільної та початкової освіти; особливості та інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу; методи діагностики та корекції психофізичного розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку; види і зміст</p>	

контролю за його перебігом.

ПРН 1.4. Знати традиційні та інноваційні технології організації і проведення методичної роботи в ЗДО за напрямками, обумовленими посадовими обов'язками вихователя.

ПРН 1.5. Визначати управління як процес, його закономірності і принципи. Пояснювати організаційну структуру управління. Знати загальні та спеціальні функції управління; мету, завдання, принципи, критерії, види таких функцій управління, як планування, організація, регулювання, коригування і контроль.

ПРН 1.15. Знати про сучасні тенденції, закономірності розвитку технологій, методик педагогічних дисциплін; сучасні наукові, методологічні та педагогічні засади, на яких побудовані навчальні курси, предмети; методики підготовки та проведення навчального процесу у вищій школі та в ЗДО; особливості сучасних інноваційних технологій та методики їх втілення в навчальний процес.

ПРН 2.1. Володіти уміннями і навичками забезпечення організації освітнього процесу в ЗДО з урахуванням принципів дошкільної освіти, зокрема дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії тощо.

ПРН 2.4. Уміти визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі навчальної, виховної роботи і передбачати кінцевий результат; володіти методами визначення ефективності заходів, спрямованих на підвищення якості навчально-виховної роботи; уміти проектувати власну педагогічну систему у професійній діяльності.

ПРН 2.6. Координувати організацію освітнього процесу в закладах освіти (ЗДО, ЗНЗ, ЗВО), створювати умови для розвитку, навчання і виховання дітей.

ПРН 2.17. Управляти інноваційною діяльністю в системі дошкільної освіти: застосовувати процедуру проектування, моделювання та обґрунтування інновацій, розробляти програму апробації та експертизи, організовувати реалізацію інновації; створювати умови для проведення експериментальної роботи.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
практичні	16
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	012 Дошкільна освіта	перший	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Наукові концептуальні підходи до організації, функціонування та подальшого розвитку дошкільної освіти в Україні					
Тема 1. Розвиток теорії дошкільної освіти	Лекція (вступна лекція до курсу), практичне	[1-4; 7,13,14, 20,21, 23.]	2 год. (2 год. лекц.,) Опрацювати		До наступного заняття за розкладом

	заняття		лекційний матеріал		
Тема 2. Нові тенденції в розвитку дошкільної освіти в умовах інтеграції України в Європейський освітній простір	Лекція, практичне заняття	[1-4; 8, 10, 11, 13, 15-19, 22.]	4 год. (2 год. лекц., 2 год. практичне заняття) Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, виконати обов'язково завдання для самостійної роботи	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 3. Педагогічні умови формування особистості дитини дошкільного віку. Гуманізація педагогічного процесу	Лекція, практичне заняття	[1-4; 5, 6, 12, 14, 22, 23]	4 год. (2 год. лекц., 2 год. практичне заняття) Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, виконати обов'язково	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 4. Навчання дітей дошкільного віку. Організація навчальної діяльності	Лекція, практичне заняття	[1-4; 5-13, 15-19]	4 год. (2 год. лекц., 4 год. практичне заняття) Опрацювати лекційний	10 балів	До наступного заняття за розкладом

			матеріал, підготуватися до практичного заняття, виконати обов'язково завдання для самостійної роботи		
Тема 5. Організація життєдіяльності дітей у закладі дошкільної освіти. Психолого-педагогічні засади взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї	Лекція, практичне заняття	[1-4; 5-7, 12, 14, 22.]	4 год. (2 год. лекц., 4 год. практичне заняття) Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, виконати обов'язково завдання для самостійної роботи	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми управління дошкільною освітою та підготовки педагогів ЗДО					
Тема 6. Наукові основи управління дошкільною освітою як важлива галузь досліджень сучасних учених Індивідуально-дослідне завдання	Лекція, практичне заняття	[1-4; 10, 12, 13, 22]	4 год. (2 год. лекц., 4 год. практичне заняття) Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття,	5 балів	До наступного заняття за розкладом

			виконати обов'язково завдання для самостійної роботи		
Тема 7. Формування базової професійної компетентності вихователів як актуальна проблема досліджень дошкільної педагогіки Індивідуально-дослідне завдання	Лекція, практичне заняття	[1-4, 10, 12, 13]	4 год. (2 год. лекц., 2 год. практичне заняття) Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, виконати обов'язково	5 балів 10 балів	До екзаменаційного заняття

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи.																						
	<p align="center">Шкала оцінювання: національна та ECTS</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th> </tr> <tr> <th>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th> <th>для заліку</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90-100</td> <td rowspan="4">відмінно</td> <td rowspan="4">зараховано</td> </tr> <tr> <td>82-89</td> </tr> <tr> <td>75-81</td> </tr> <tr> <td>68-74</td> </tr> <tr> <td>60-67</td> <td>задовільно</td> <td></td> </tr> <tr> <td>35-59</td> <td>незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td>не зараховано з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td>1-34</td> <td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> <td>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> </tr> </tbody> </table> <p>Вид контролю – екзамен Максимальна оцінка – 100 балів (оцінка за екзамен – 50 балів; практичні заняття – 35 балів, індивідуально-дослідне завдання – 15 балів).</p> <table border="1"> <tr> <td></td> <td>Критерії</td> <td>Бали</td> </tr> </table>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	90-100	відмінно	зараховано	82-89	75-81	68-74	60-67	задовільно		35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		Критерії
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою																						
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку																					
90-100	відмінно	зараховано																					
82-89																							
75-81																							
68-74																							
60-67	задовільно																						
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																					
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																					
	Критерії	Бали																					

	Виступ на практичному занятті	у відповіді висвітлені сучасні точки зору, власний погляд на проблему, прослідковується систематичність знань, самостійність викладу, зв'язок з іншими предметами. Відповідь повна, підкріплена прикладами, практичним досвідом роботи, спостереженнями. Відповідь яскрава, емоційна, виклад чіткий, грамотний, літературний. Понятійний апарат і теоретичний матеріал повністю засвоєний, студент виявляє творчість	5
		при відповіді на питання може бути відсутня емоційність, яскравість; студент може порушити логіку викладу; не завжди присутній власний погляд на проблему, але теоретичний матеріал засвоєний, зберігається класичний переказ інформації.	4
		простежується у відповіді недостатньо повне знання питання, при відповіді студент не спирається на практичний досвід, на власні спостереження, відсутні системність викладу, спостерігаються неточності; проте студент грамотно користується інструктивно-методичними матеріалами, лекційною та іншою інформацією	3
		простежується у відповіді недостатньо повне знання питання, при відповіді студент не спирається на практичний досвід, на власні спостереження, відсутні системність викладу, спостерігаються неточності; студент недостатньо грамотно користується інструктивно-методичними матеріалами, лекційною та іншою інформацією	2
		студент слабо орієнтується в навчальному матеріалі, плутає поняття, допускає помилки	1
	Індивідуально-дослідницьке завдання	Завдання виконано на високому теоретичному і практичному рівні. Зміст роботи має логічно завершену структуру. Студентом наведений практичний матеріал у вигляді прикладу проведення заняття у вищій школі з обраної тематики.	5
		Завдання виконано на достатньому теоретичному і практичному рівні. Зміст роботи має логічно виважену структуру. Студентом наведений практичний матеріал у вигляді прикладу проведення заняття у вищій школі з обраної тематики. Проте робота має певні неточності у викладі матеріалу як теоретичного, так й практичного змісту.	2
		Завдання виконано на середньому рівні. В цілому зміст роботи має логічно виважену структуру. Студентом наведений практичний матеріал у вигляді прикладу проведення заняття у вищій школі з обраної тематики. Робота містить деякі помилки та неточності у викладі матеріалу як теоретичного, так й практичного змісту.	1
		Завдання виконано на задовільному рівні. Зміст роботи не можна	0
			8

	охарактеризувати як такий, що містить логічно виважену структуру. Студентом частково наведений практичний матеріал у вигляді прикладу проведення заняття у вищій школі з обраної тематики. Робота містить серйозні помилки та неточності у викладі матеріалу як теоретичного, так й практичного змісту.	
	Завдання не виконано або виконано частково	0
Практичні заняття	<p>Практичні заняття проводяться з метою формування у магістрантів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. Оцінки за практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p> <p>Максимальна оцінка за практичні заняття – 40 балів.</p>	
Індивідуально-дослідне завдання	<p>Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ прилюдним захистом (доповіддю і презентацією).</p> <p>Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Актуальні проблеми дошкільної освіти» – це вид творчої та навчально-дослідної роботи магістранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної, дослідницької компетентностей та креативності.</p> <p>Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності, наочне відображення результатів творчо-пошукової діяльності та прилюдна презентація.</p> <p>Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять, самостійної підготовки і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.</p>	

	<p>Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написання реферату з обраної тематики. 2. Розробка презентації з обраної тематики (10-12 слайдів). <p>Вимоги до написання та захисту реферату:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кількість використаної літератури – не менше десяти джерел. 2. Кількість сторінок – від 9 рукописних або 15 друкованих (не враховуючи титульної сторінки та списку використаних джерел). 3. Реферат повинен мати план та складатися із короткого вступу, основної частини та висновків 4. Оформлення використаних наукових джерел – згідно із чинними вимогами. 5. Термін зарахування реферату – до останнього практичного заняття. 6. На захист студент зобов'язаний знати основний зміст свого реферату та коротко розповісти про найбільш значущі його моменти. 7. Публічна презентація дослідження, вчасне подання на перевірку. <p>Звіти щодо виконання індивідуальних навчального-дослідницьких завдань студент подає викладачеві не пізніше ніж за тиждень до заліку.</p> <p>Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Мінімальна кількість балів для допуску до іспиту – 40 балів: Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 60 балів: – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час практичних занять (40 балів); – оцінка за виконання ІНДЗ (10 балів) – оцінка за іспит (50 балів)</p>
<p>7. Політика курсу</p>	
<p>Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове, тому засвоєння пропущеної теми з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно до вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).</p> <p>Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання завдань із теми. Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій.</p>	

Максимальний бал, який студент може отримати за всіма видами контролю (включаючи іспит) – 100 балів. Студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, індивідуально-дослідні завдання, завдання підсумкового контролю. Вважається шахрайством дозволяти іншим копіювати вашу роботу, використання шпаргалок, копіювання іншого тесту, підглядання в роботу іншого студента, списування, використання підручника, зошита чи мобільного телефону під час написання підсумкової роботи чи захисту індивідуального-дослідного завдання.

Оцінка студента формується таким чином:

1. Робота на практичних заняттях – максимально 40 балів за всі практичні заняття.
2. Виконання ІНДЗ – максимально 10 балів.
3. Складання іспиту – 50 балів.

8. Рекомендована література

Основна

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія і практика : навч. посіб. / за заг. ред. проф. С. О. Нікітчиної. – К. : Видавничий дім "Слово", 2014. – 368 с.
2. Актуальні проблеми дошкільної педагогіки : навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Дошкільна освіта» / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини; уклад. О. М. Мельникова – Умань: АЛМІ, 2018. – 250 с.
3. Аніщук А. М. Актуальні проблеми дошкільної освіти : навч. посіб. для студентів вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 8.01010101 "Дошкільна освіта" / А. М. Аніщук. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – 152 с.
4. Базовий компонент дошкільної освіти України / авт. кол-в: А. М. Богуш, Г. В. Беленька та ін. – К. : Видавництво, 2012. – 26 с.

Допоміжна

5. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади // І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 344с., С. 196.
6. Бех І. Д. Виховання особистості : підручник / Іван Дмитрович Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
7. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підруч. для ВНЗ / А. Богуш, Н. Гавриш. – К. : Слово, 2008. – 408 с.
8. Дитина в дошкільні роки: комплексна додаткова освітня програма / автор. колектив ; наук. керівник К. Л. Крутій. – Запоріжжя : ТОВ "ЛПІС" ЛТД, 2011. – 188 с.
9. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк, К. І. Волинець ; наук. кер. програмою: О. В. Проскура та ін. ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид., допов. та доп. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
10. Збірник законодавчих і нормативних актів про дошкільну освіту / упоряд. К. Л. Крутій, Н. В. Погрібняк. – 4-тє вид., доп. – Запоріжжя : ТОВ ЛТД, 2005. – 336 с.
11. Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку "Соняшник" / Любомира Калуська. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 144 с.
12. Крутій К.Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу : монографія : у 2-х ч. / К.Л.Крутій. – Частина друга. Концепція, Програма розвитку та освітні програми ДНЗ. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПІС»ЛТД, 2010. – 284 с.
13. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року / Указ Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013.
14. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник. – 2-ге видання, доповнене / Т. І Поніманська. – К. : Академвидав, 2013. – 464 с.
15. Програма розвитку дитини дошкільного віку "Українське дошкільня" // Білан О.І., Возна Л. М., Максименко О. Л. – Тернопіль. – Видавництво «Мандрівець», 2012. – 264 с.

16. Програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" (нова редакція) : у 2 ч. / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова та ін. ; наук. кер. О. Л. Кононко. – Київ: ТОВ "МЦФЕР"-Україна", 2014. Ч. II. Від трьох шести (семи) років ; – 2014. – 452 с.
17. Програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" (нова редакція). у 2 ч. / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова та ін. ; наук. кер. О. Л. Кононко. – Київ : ТОВ "МЦФЕР"-Україна", 2014. Ч. I. Від народження до трьох років. – 2014. – 204 с.
18. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до 3-х років "ОБЕРІГ" / керів. проекту: Б. М. Жебровський ; наук. Керів : А. М. Богущ, 2014. – 105 с.
19. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку "Впевнений старт" / керівник проекту: Б. М. Жебровський. – Видавництво «Мандрівець», 2012. – 104 с.
20. Розвиток вільної, самостійної особистості дошкільника за методом Марії Монтессорі : навч.-метод. посіб. / упорядники Н. І. Нечипорук, В. В. Самаріна, Н. А. Штика / за ред. Н. І. Клокар. – Біла Церква : КОПОПК, 2010. – 136 с.
21. Русова С. Ф. Вибрані педагогічні твори / С. Ф. Русова упоряд. О. В. Проскура. – К. : Освіта, 1996. – 304 с.
22. Сучасне заняття в дошкільному закладі : навч.-метод. посібник / за ред. Н. В. Гавриш ; авт. кол.: Н. В. Гавриш, О. О. Ліннік, Н. В. Губанова. – Луганськ : Альма-матер, 2007. – 496 с.
23. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки / за ред. З. Н. Борисової, В. І. Кузьменко. – К. : Вища школа, 2004. – 511 с.

Інформаційні ресурси

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/profesijna-skarbnichka>

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/perelik-igrovogo-ta-navchalno-didaktichnogo-obladnannya>

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>

Викладач: _____ професор кафедри дошкільної освіти Гнезділова К.М.

Підпис викладача на оригіналі документа